Posamezna številka 10 vinarjev

Štev. 180. V Ljubljani, v ponedeljek, 10. avgusta 1914. Leto XLII.

Velja po pošti:
Za celo leto naprej . . K 28·—
za en mesec „ . . „ 2·20
za Nemčijo celoletno . „ 29·—
za ostalo inozemstvo . „ 35·—

V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . K 24·—
za en mesec „ . . „ 2·—
V spravi prejeman mesečno „ 1·70

Sobotna izdaja:
za celo leto . . . . . „ 7·—
za Nemčijo celoletno . „ 9·—
za ostalo inozemstvo . „ 12·—

SLOVENEC

Inserati:
Enostolpna petitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . po 12 v
za dvakrat . . . . „ 15 „
za trikrat . . . . „ 18 „
za večkrat primeren popust.
Poročila, zahvale, denarnice itd.: enostolpna petitvrsta po 20 vin.
Poslano: enostolpna petitvrsta po 40 vin.
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vsaki red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Avstrijski vspehi proti Rusom. — Črnogorci pričeli napadati in imajo nad 200 mrtvih in ranjenih. — Črnogorci bombardirali Kotor. — Nemci vjeli do 4000 belgijskih vojakov. — Izjalovljeni načrti ruske kavalerije. — Ruski strah za Peterburg.

AVSTRIJSKA ARMADA PRODRLA ŽE 40 KILOMETROV DALEČ NA RUSKO OZEMLJE.

Dunaj, 9. avgusta. (Kor. ur.) **Naše čete, ki so prodrle do Mjeckowa, so nadaljevale ofenzivo in so do večera prodrle okolu 40 km daleč v rusko ozemlje ter zasedle ondotne kraje. Do takrat na Visli stoječe naše obmejne čete so šle preko reke na drugi breg. V vzhodni Galiciji smo se polastili v sovražnem ozemlju ležečih obmejnih krajev Radziwilow nasproti Brodyja, Woloczyski nasproti Podwolocziske in Nowosielica. Pri Černovicah so bili vsi poizkusi sovražnih konjeniških patrulj, udreti v vzhodno in zahodno Galicijo, odbiti. Pri kraju Zalosce med Brodyjem in Tarnopolom so naši tudi odbili napade ruskih kozakov in so bili štirje kozaki ubiti, dva ranjena.**

BOJI OB AVSTRIJSKO - RUSKI MEJI.

Dunaj, 10. avgusta. (Kor. urad.) Ob celi vzhodni in srednji gališki meji so poizkušali včeraj zjutraj Rusi udreti v naše ozemlje. Poleg kavalerije so nastopili tudi pehotni oddelki s strojnimi puškami. Kljub temu pa je naša obmejna straža vse napade odbila. Naše zgube še niso znane, vendar so malenkostne. Posebno hud boj se je razvil z dvema stotnijama kozakov. Napadena obmejna straža ni samo odbila sovražnika, pač pa mu je vzela tudi devet konj, katere so takoj porabili naši vojaki za nepričakovan napad na sovražnika. To je povzročilo, **da so se kozaki, ki so imeli vsled hudega ognja že itak veliko izgub, hitro umaknili z bojnega polja, na katerem so pustili ležati 90 mrtvih in ranjenih mož.** Na naši strani na čudežen način ni bilo niti ene izgube. — Naša obmejna posadka, ki je iz avstrijske Novoselice čez višino Mohile prodrla do ruskega obmejnega istoimenskega kraja, je srečno odbila celo vrsto napadov mnogo močnejšega sovražnika. Ker je bil s tem prodiranjem dosežen namen, je dobila posadka povelje, naj zavzame prvotno stališče, katero sedaj obvladuje. V teku večdnevnih bojev je ta posadka imela 4 mrtve in 5 ranjencev.

RUSKI VOJNI NAČRTI. — POVELJNIKI. — OBUPEN NOTRANJI POLOŽAJ.

Lvov, 7. avgusta. »Kurjer Lwowski« priobčuje o položaju na Ruskem Poljskem naslednje podatke, katere mu je dal na razpolago neki odličen politik, ki se je dne 5. t. m. vrnil iz Varšave: V ruskih vojaških krogih vlada velika potrtost. Delovanje civilnih in vojaških oblastnij v Varšavi se je zadnje dni omejevalo izključno na zavijanje in odpošiljanje spisov iz državnega arhiva, državnih denarjev, bančnih denarjev, municijskih zalog in zalog živil v notranjost Rusije, večinoma v Moskvo. Celo varšavska gledališča so svoje rekvizite spravila v mesta notranje Rusije. V vojaških krogih prevladuje mnenje, da Rusija čisto gotovo ne namerava braniti Varšave. Splošno se pričakuje, da bo prusko vojaštvo že v bližnjih dneh dospelo v Varšavo. Prva operacijska črta, kjer se bodo Rusi uprli prodirajoči tuji armadi, se po mnenju ruskih vojaških krogov razteza na trdnjavsko črto Modlin, severno od Varšave, kjer se steka Bug v Visio, Ivangorod, na iztoku Dnjepra v Visio in Tomašov. Glavna moč ruske bojne armade pa bo svoje sile osredotočila na črti Grodno — Luzk — Rovno — Brest Litovsk — Kijev. Kakor se je zvedelo v Varšavi, ima vrhovno poveljstvo nad ruskimi četami varšavski generalni gubernator Žilinski, ki je bil šele pred kratkim imenovan za načelnika generalnega štaba in velja za najboljšega ruskega stratega. Vrhovnemu poveljniku bosta kot poveljnika stala ob strani: za levo krilo ruskih čet generalni gubernator Ivanov in za desno krilo generalni gubernator Rausch pl. Trautenberg. Poljsko kakor tudi ukrajinsko prebivalstvo je odločno protiruskega mišljenja; razpoloženje, ki vlada med njim, se izraža v eni sami želji: da bi Rusija doživela poraz. Enaka za Rusijo neugodna poročila prihajajo iz mnogih večjih in manjših mest v vzhodni Rusiji, kjer je računati na izbruh revolucije; prebivalstvo čaka samo ugodne prilike, da začne punt. Ruske zasebne banke in državna banka so ustavile izplačila in zaprle svoje biroje. V Varšavi vlada popolno pomanjkanje kovanega denarja. Cene živil rastejo od dne do dne.

POLJAKI Z VELIKIM NAVDUŠENJEM SPREJELI OKLIC AVSTRIJSKE ARMADE NA POLJSKI NAROD.

Lvov, 8. avgusta. (Kor. urad.) Proklamacija avstrijske armade na poljski narod je bila povsod med Poljaki sprejeta z velikim navdušenjem. V Lvovu so bile veličastne manifestacije.

× × ×

ČRNOGORCI NAPADAJO.

Dunaj, 10. avgusta. (Kor. urad.) Na južnem bojnem polju so kazali Črnogorci v soboto in nedeljo veliko veselja do napadov na našo mejo. **Dne 8. avgusta je udrlo 4000 Črnogorcev proti obmejni straži vzhodno od Trebija.** Na naši strani je padel en častnik in 21 mož, **medtem ko je 200 padlih Črnogorcev pokrivalo bojno polje; poleg tega so Črnogorci še veliko težko ranjenih vojakov odnesli z bojišča.** — Dne 9. avgusta zjutraj je poizkušala neka druga četa napad na obmejno postojanko Gad pri Totovaču. Posadka pa je to pravočasno opazila in v sijajnem nastopu **vrgla Črnogorce nazaj.**

ČRNOGORCI BOMBARDIRAJO KOTOR.

Dunaj, 9. avgusta. (Kor. ur.) **Črnogorci so bombardirali včeraj ob 3. uri popoldne oddelek Teodo v kotorskem zalivu. Naši so na črnogorsko obstreljevanje odgovarjali, nakar so Črnogorci ob 6. uri zvečer bombardiranje ustavili. Bombardiranje Črnogorcev je bilo popolnoma brez uspeha. Na naši strani ni nobenih izgub. Naša stališča niso poškodovana.**

NAŠA KRIŽARICA RAZRUŠILA ČRNOGORSKO BREZŽIČNO POSTAJO V BARU.

Dunaj, 10. avgusta. (Koresp. urad.) Naša križarica »Szigetvar« se je pojavila včeraj pred Barom in **z granatami popolnoma razrušila črnogorsko postajo za brezžično brzojavljenje.**

× × ×

Z BELGIJSKEGA BOJIŠČA.

Berolin, 9. avgusta. (Koresp. urad.) Wolffov urad poroča: **Lüttich je trdno v nemških rokah. Sovražnikove izgube so velike.** Nemške izgube se bodo sporočile, kakor hitro bodo zanesljivo dognane. **Prevoz 3000 do 4000 belgijskih vojnih ujetnikov na Nemško se je že pričel. Po poročilih se je bojevala v Lüttichu proti Nemcem četrtina celotne belgijske armade.**

× × ×

IZJALOVLJENNI NAČRTI RUSKE KAVALERIJE.

Dunajska »Allgemeine Zeitung« piše: Francija in Rusija sta že leta 1892. sklenili vojaško konvencijo, vsled katere se Rusija obveže, da postavi 120.000 mož kavalerije na zahodni meji, da zadrži prihod Avstrije in Nemčije. Leta 1910. je Rusija odpoklicala kavalerijo, vendar je Poincaré 1912. obnovil omenjeno konvencijo.

Berolin, 10. avgusta. (Kor. urad.) Od množic ruske konjenice, ki naj bi v slučaju nemške mobilizacije poplavila v velikih množicah nemške obmejne kraje, so veliki oddelki udrli v Nemčijo. Kje pa so ostali uspehi te ruske ofenzive, od katere se je Francoska toliko nadejala? **Vsi upadi ruske kavalerije so bili odbiti od nemških obmejnih čet. Prednost, ki so jo imeli Rusi vsled svoje tajne mobilizacije, je izravnana.**

BOJI OB NEMŠKO - RUSKI MEJI.

Berolin, 9. avgusta. (Koresp. urad.) Wolffov urad poroča: Včeraj je v Schmallynyken tri milje vzhodno od Tilsita napadla ruska pehotna stotnija. Dandanes se nihče več ne predrzne, da bi s slepo kanonado izdal postojanke cele armade. Tiho, nemo in skrito prodirajo čete naprej in nenadoma izbruhne ogenj iz pušk in topov. Ko padajo liki toči sovražnikove krogle, pehota navali, se vrže v jarek ali pa poljsko brazdo in strelja. Če gre za to, da se zavzame utrjena postojanka, napolni vsak mož vrečo s peskom, ki jo nosi pred seboj in varuje z njo svojo glavo. Če se vrže na tla, ga vreča peska zakrije. Bitka, ki traja ob mirnih vajah dva dni, traja v vojski cel teden. Poveljnik mora predvsem paziti, da ne žrtvuje brezobzirno ljudi, kakor prejšnje čase; svoje čete mora tako premikati, da kolikor mogoče malo ljudi izgubi. Če za to taktiko ne govorita srce in čuvstvo, veleva to previdnost. Močno obstreljevani oddelek namreč ni več sposoben za nadaljnje vojskovanje. Če se pa napravijo taktične napake, če se bojna črta zmede, lahko padejo celi polki, kar sem videl v burski vojski. Sovražnika namreč ne vidiš in ne veš, kje da je. Bitka je postala igra, v kateri teče kri mnogokrat v potokih. V njej ne odloči hrabrost posameznega častnika in vojaka, marveč pravi ustroj organizma, pravilna izraba terena, pravilna izobrazba vojaka v streljanju, njegova vztrajnost pa odporna sila v prenašanju težav.

Naši armadi lahko zaupamo. Z malimi sredstvi se je večinoma vse storilo, kar se je moralo storiti. Generaliteta je pomlajena in sestavljena iz oseb, ki jim lahko zaupamo. Razlogi, ki so povzročili poraze pri Solferinu in Kraljevem Gradcu, so hvala Bogu, odstranjeni.

Vsi smo vedeli, da pride do svetovne vojske. Če se posreči Nemčiji, da prodere skozi Belgijo in vpade v Francijo, je v nevarnosti hrbet francoske armade in tudi njena umikalna smer. Francija bo morala zato svojo srečo iskati le v umikanju in zato ni izključeno, da se vojska v šestih tednih konča in bomo imeli že miren Božič. Z Rusijo bo manj strategičnih težav, razven terenskih. Rusi zasledujejo svojo taktiko, ki so jo zasledovali pred sto leti. Umikajo se, a tako tudi otežujejo preskrbovanje naše armade in groze s svojo kavalerijo našemu hrbtu. Ne preostane drugega, kakor da se napadejo in obkolijo.

LISTEK.

Kako se v modernih časih vojskuje.

Znani grof Adalbert Sternberg objavlja pod tem naslovom sledeči članek: Mi hitro živimo in hitro umiramo. Kakor je XVIII. stoletje, stoletje iznajdb, dovedlo do revolucije in do vojske, je XIX. stoletje, ki nam je še večje iznajdbe naklonilo, uvedlo svetovno vojsko. Moj oče je bil ritmojster, ko se je iznašel brzojav, polkovnik, ko se je gradila prva železnica in danes preprega železnica celo Azijo, Afriko, Severno in Južno Ameriko; ozemlja, v katerih pred 20. leti še ni bil noben Evropejec. Ko se je iznašel brzojav, in ko je prvič zabliskala električna luč, sem obiskoval višjo gimnazijo. Še danes se spominjam, kako so zažarele električne žarnice, ko sta se pripravljala rajni cesarjevič in cesarična na Dunaj. Še leta 1890. sem potoval z ladjo, ki so jo razsvetljevale oljnate luči. Sledil je bicikelj, niemu avtomobil, avtomobilu Zeppelin in Zeppelinu aeroplan. Vsaka teh iznajdb je spremenila naše javno življenje. Iznajdb so se poslužile tudi armade. Le pomislimo! Od priproste lovske puške, iz katere se je nekaj sto metrov daleč streljalo, smo napredovali do Mauserjevih pušk, ki nosijo smrt v razdaljo 2000 metrov, do modernih ladjinih topov s 36·5 cm kalibrom, ki streljajo 18 km daleč. Najznamenitejša iznajdba glede na moderen top je pač tista, ki vrže po izstreljenem strelu top v tisto stališče, ki ga je imel, predno je izbruhnil krogljo iz sebe. Sledila je strojna puška, ki izstreli avtomatično vsako minuto sto strelov. Če si hočemo ogledati čudež moderne tehnike, občudujemo dreadnought, podmorski čoln in torpedovko. Vse te iznajdbe so šanse raznih armad tako izpremenile in zapletle, da se ne more ničesar z gotovostjo napovedati. Saj niti ne vemo, kako se bodo ljudske armade obnašale nasproti učinkovanju modernih topov in pušk. Vse to sem videl v vojski z Buri, kjer sem se sovojskoval.

Prejšnje čase so topovi uvedli bitko, danes jo odločujejo in so najstrašnejše orožje pri zasledovanju sovražnika. Dandanes se nihče več ne predrzne, da bi s slepo kanonado izdal postojanke cele armade. Tiho, nemo in skrito prodirajo čete naprej in nenadoma izbruhne ogenj iz pušk in topov. Ko padajo liki toči sovražnikove krogle, pehota navali, se vrže v jarek ali pa poljsko brazdo in strelja. Če gre za to, da se zavzame utrjena postojanka, napolni vsak mož vrečo s peskom, ki jo nosi pred seboj in varuje z njo svojo glavo. Če se vrže na tla, ga vreča peska zakrije. Bitka, ki traja ob mirnih vajah dva dni, traja v vojski cel teden. Poveljnik mora predvsem paziti, da ne žrtvuje brezobzirno ljudi, kakor prejšnje čase; svoje čete mora tako premikati, da kolikor mogoče malo ljudi izgubi. Če za to taktiko ne govorita srce in čuvstvo, veleva to previdnost. Močno obstreljevani oddelek namreč ni več sposoben za nadaljnje vojskovanje. Če se pa napravijo taktične napake, če se bojna črta zmede, lahko padejo celi polki, kar sem videl v burski vojski. Sovražnika namreč ne vidiš in ne veš, kje da je. Bitka je postala igra, v kateri teče kri mnogokrat v potokih. V njej ne odloči hrabrost posameznega častnika in vojaka, marveč pravi ustroj organizma, pravilna izraba terena, pravilna izobrazba vojaka v streljanju, njegova vztrajnost pa odporna sila v prenašanju težav.

Naši armadi lahko zaupamo. Z malimi sredstvi se je večinoma vse storilo, kar se je moralo storiti. Generaliteta je pomlajena in sestavljena iz oseb, ki jim lahko zaupamo. Razlogi, ki so povzročili poraze pri Solferinu in Kraljevem Gradcu, so hvala Bogu, odstranjeni.

Vsi smo vedeli, da pride do svetovne vojske. Če se posreči Nemčiji, da prodere skozi Belgijo in vpade v Francijo, je v nevarnosti hrbet francoske armade in tudi njena umikalna smer. Francija bo morala zato svojo srečo iskati le v umikanju in zato ni izključeno, da se vojska v šestih tednih konča in bomo imeli že miren Božič. Z Rusijo bo manj strategičnih težav, razven terenskih. Rusi zasledujejo svojo taktiko, ki so jo zasledovali pred sto leti. Umikajo se, a tako tudi otežujejo preskrbovanje naše armade in groze s svojo kavalerijo našemu hrbtu. Ne preostane drugega, kakor da se napadejo in obkolijo.

ja in oddelek strojnih pušk tri stotnije domobrancev. **Nemški domobranci so prisilili Ruse, da so se umaknili proti** Jurbergu.

NEMCI VZELI RUSOM OSEM STROJNIH PUŠK IN MNOGO MUNICIJSKIH VOZOV.

Berolin, 10. avgusta. (Kor. urad.) Pri Biali so Nemci vzeli osem ruskih strojnih pušk in več vozov polnih municije.

KNEZ KAREL ULRIH BÜLOW PADEL V BOJU Z RUSI.

Berolin, 9. avgusta. (Korespo urad.) »Mittagszeitung« poroča: Najmlajši brat nemškega kanclerja knez Bülow, general kavalerije knez Karel Ulrik Bülow, ki je bil svojčas nemški vojaški ataše na Dunaju, je padel v obmejnih bojih z Rusi.

× × ×

RUSI SE BOJE ZA PETERBURG. — RUSI RAZRUŠILI LUKO HANGÖS.

Kodanj, 10. avgusta. (Kor. urad.) Tukajšnji listi poročajo: **Rusi so razrušili luko Hangös. V soboto in nedeljo so Rusi potopili pri vhodu v luko velik parnik in vse pristaniške dvigalnike. Rusi so razstrelili v zrak vse pomole in nasipe v luki, zažgali so trideset skladišč in razdrli železniško progo ter zaprli vhod. Pri vhodu k Peterburgu so Rusi položili mine. Vhod v Peterburg straži tudi flotilla torpedovk.**

Hangös je pristanišče na skrajni južni točki Finske. — Leži ob vhodu v finski zaliv v Vzhodnem morju, ravno nasproti Stokholma, glavnega mesta Švedije. Iz Hangös-a vodi več železnic na Finsko. Najznamenitejša je železnica, ki pelje v Peterburg.

Nemci povsod oprezni in odločni.

NA NEMŠKEM ARETIRANI RUSKI VOJVODA.

Dunaj, 10. avgusta. (Koresp. urad.) »Neue Freie Presse« poroča iz Monakova: Vojvodo Jurija Leuchtenberga, ruskega polkovnika v pokoju, so nemški orožniki aretirali na njegovem posestvu v gradu Seeon ob Chiem-jezeru ter ga z njegovo soprogo, rojeno princezijo Repnin, otroci in uslužbenci odvedli v Monakovo.

NEMCI UJELI TRI AVTOMOBILE.

Berolin, 8. avgusta. (Koresp. urad.) Wolffov urad poroča uradno: Nemške čete so s sodelovanjem nemškega prebivalstva ujele tri avtomobile, v katerih so bile vsote in so poizkušali preko meje priti na Rusko.

POIZKUŠEN NAPAD NA ZRAKOPLOVNO LOPO V FRIEDRICHSHAFNU.

Dunaj, 6. avgusta. »Fremdenblatt« poroča iz Frankobroda: »Frankfurter Zeitung« poroča: Včeraj so ustrelili v riedrichshafnu nekega ruskega vohuna, ki je poizkusil razstreliti zrakoplovno lopo.

NEMŠKI SOCIALNI DEMOKRATI ZAŽGALI RDEČE ZASTAVE.

Elsenkirchen, 10. avgusta. (Koresp. urad.) V tukajšnjem industrijskem okraju je včeraj zvečer velika množica socialnih demokratov z gorečimi bakljami v desni roki, v levi roki z rdečimi zastavami korakala k Bismarckovemu spomeniku. Tu je vrgla baklje pred spomenik, napravila znjimi veliko gorečo grmado, vrgla v ogenj rdeče zastave in razvila narodne nemške zastave. Med petjem nacionalnih pesmi je množica odkorakala.

Ruska krutost.

RUSI UBILI USLUŽBENCA NEMŠKEGA POSLANIŠTVA V PETERBURGU.

Berolin, 9. avgusta. (Koresp. urad.) Pri razrušenju palače nemškega poslaništva v Peterburgu so Rusi na upravbestijalen način umorili dolgoletnega uslužbenca poslaništva, ki je imel nalog poslaništvo varovati.

Vojska z Angleško.

ANGLEŠKE LADJE V NEVARNOSTI PRED NEMŠKIMI MINAMI.

Berolin, 9. avgusta. (Koresp urad.) K boju nemškega parnika »Kraljica Lujiza«, ki je ob Angleški polagala mine, in je prišla v boj z oddelkom nemškega brodovja, piše »Berliner Tageblatt«: Da se je upala ladja, kakor je »Kraljica Lujiza« kaj takega, priča o skrajni drznosti, ki prešinja nemško mornarico. »Vossische Zeitung« pravi: »Kraljica Lujiza« je imela velik uspeh, ker mine, ki jih je položila, bodo tudi nadalje zelo nevarne angleški mornarici.

OPERACIJE ANGLEŽEV V ZAPADNI AFRIKI.

Berolin, 10. avgusta. (Kor. urad.) Iz Toga v Afriki se poroča: Močna ekspedicija angleških čet je prišla iz angleške kolonije v takozvanem zlatem obrežju ter je ob nenavzočnosti vseh orožja sposobnih ljudi, ki so z guvernerjem na čelu šli na obrambo važnih postojank v notranjosti dežele, zasedla Togolumu ter prebivalstvu obljubila varnost življenja in imetja.

GIBRALTAR ZAPRT.

London, 9. avg. Gibraltarsko ožino je angleška vlada zaprla za vse ladije razun angleških. Vsi tuji podaniki morajo zapustiti Gibraltar. V trdnjavi z mrzlično hitrostjo delajo nove utrdbe.

ANGLIJA PRESKRBLJENA Z ŽIVEŽEM ZA 6 MESECEV.

London, 8. avgusta. (Koresp. urad.) Poljedelski urad izjavlja, da je Anglija preskrbljena z živili za dobo 6 mesecev.

Francoska v vojski.

FRANCOZI USTRELILI RAVNATELJEVEGA NAMESTNIKA IGRALNICE V MONTE CARLO.

Dunaj, 10. avgusta. (Koresp. urad.) Francozi so ustrelili podravnatelja igralnice v Monte Carlo, Kuza, pod pretvezo, da je osumljen špijonaže.

JOFFRE, GENERALISSIMUS FRANCOSKE ARMADE.

Sedanji višji poveljnik francoske armade, general Joffre, je bil rojen leta 1852. v francoskih vzhodnih Pirenejih. Izobrazil se je na »Ecole Polytechnique« v Parizu za artiljerijskega in ženijskega častnika. Ko je izbruhnila leta 1870. francosko-nemška vojska, so ga uvrstili predčasno kot podporočnika v armado; pozneje je bil povišan za ženijskega poročnika. V tehnični četi je dokončal Joffre svojo kariero. Od leta 1885. nadalje je bival dolgo časa v kolonijah, in sicer v Tonkinu, Sudanu in na Madagaskarju, pozneje je poveljeval kot polkovnik 3. ženijskemu polku v Versaillesu, leta 1899. je zopet vstopil na Madagaskarju v kolonijsko službo, leta 1901. je postal brigadni general in ženijski ravnatelj vojnega ministrstva, nato je postal divizijski general in poveljnik trdnjave Lille. Od leta 1910. nadalje je član najvišjega vojnega sveta, velikemu generalnemu štabu načeljuje od julija leta 1913.

Švica zasede Savojsko.

Bern, 8. avgusta. (Koresp. urad.) Švicarski zvezni svet je sklenil sledečo izjavo o nevtralnosti: Ker je izbruhnila med več evropskimi velesilami vojska, je švicarska zveza, zvesta svojim stoletnim običajem, sklenila, da na noben način na opusti svojih načel nevtralnosti, ki so švicarskemu ljudstvu tako mila, ki odgovarjajo njenim stremljenjem, njenim notranjim napravam in njenemu stališču nasproti drugim državam, kar so velesile po pogodbi izrecno priznale. Po posebnem naročilu zaveznega shoda izjavlja zavezni svet izrecno, da hoče švicarska zaveza ob sedanji vojski z vsemi svojimi razpoložljivimi sredstvi vzdržati in čuvati svojo nevtralnost in nedotakljivost svojega ozemlja.

Z ozirom na tiste dele Savojske, ki so po izjavah velesil 29. marca 1815, po dunajskih končnih sklepih 19. junija leta 1815, po pristopni izjavi Švice 12. avgusta 1815, po pariški pogodbi 20. novembra 1815 in z ozirom na spis o priznanju in o jamstvu švicarske nevtralnosti od navedenega dne nadalje istotako deležne nevtralnosti, kakor da bi bili deli Švice, kar sta Francija in Sardinija v členu II. turinske pogodbe 24. marca 1860 zopet priznali, sodi zavezni svet, da mora opozoriti, da gre Švici pravica, da te dele zasede.

Zavezni svet bi se te pravice poslužil, če bi to zahtevale razmere za varstvo nevtralnosti in nedotakljivosti Švice. Vsekakor bo pa v navedenih pogodbah označene omejitve osobito glede na upravo vestno upošteval in stremil za tem, da se sporazume z vlado francoske ljudovlade.

Zavezni svet je trdno prepričan, da se bodo na to izjavo ozirale tako vojskujoče se velesile, kakor tudi iiste velesile, ki so podpisale pogodbo l. 1815, ki izraža starodavno naklonjenost Švice, misli o nevtralnosti in vestno potrditev razmer, ki slede za švicarsko zavezo vsled dunajskih pogodb. Ta izjava se je doposlala tistim državam, ki so leta 1815 priznale nevtralnost in nedotakljivost, kakor tudi še nekaterim drugim državam.

Turčija in vojska.

»Politični korespondenci« z dne 31. julija se poroča iz Carigrada: V krogih, ki so v stiku z vlado, se poroča, da je bila Turčija z ruske strani posvarjena, da naj se ne vmešava v evropski konflikt. Svarila merodajnih peterburških osebnosti otomanskemu poslaniku v Peterburgu in ruskega zastopnika v Carigradu so bila po obliki sicer uljudna, a nekoliko grozilna. Omenjeni krogi izjavljajo, da vodijo porto glede na sedanjo vojsko le potrebe politike otomanske države in da bo svoje postopanje v razvoju bodočih dogodkov v vseh smereh previdno uravnala.

STROGA CENZURA NA TURŠKEM.

Carigrad, 8. avgusta. (Kor. urad.) Uvedena je stroga cenzura časopisja, brzojavnih agentur in drugih brzojavk.

Glasovi o Italiji.

V »Corriere della Sera« se je oglasil bivši ministrski predsednik Luigi Luzzatti. Značilno je, da Luzzatti zagovarja zahtevo Avstro - Ogrske, da izvrši neke vrste policijske kontrole pri sestavi mešane preizkovalne komisije. Policijske oblasti se podpirajo medsebojno v neke vrste skupnem odporu v pobijanju anarhistov. Katera hujša oblika anarhije pa obstoji, kakor ona, ki preži po življenju poglavarjev sosednjih držav?

»Secolo« piše: Italijanska vlada mora ravnati modro in previdno, vpoštevaje interese in čuvstva dežele.

V »Persevenzi« pravijo: Javno mnenje Italije se kaže mirno in trdno. Velika večina prebivalstva zaupa modrim voditeljem.

»Italia« pripoznava, da je grof Berchtold poslušal višjo politično potrebo. Komplicom sarajevskih morilcev se je morala dati poštena lekcija. Z vojsko se ojači tudi notranja moč države in utrdi njena skupnost. Za Italijo bi pomenil poraz Avstro-Ogrske in Nemčije, da bi bila na milost in nemilost izročena Franciji. Radi tega mora Italija biti z Nemčijo trdno zvezana in tako bo morala Italija vršiti dolžnosti, katerim se ne more odtegniti.

»Lombardia«, organ radikalcev, uvidi, da mora Avstrija enkrat za vselej zavzeti stališče svojih Jugoslovanov. Italija naj ostane nevtralna.

Socijalno demokratični in revolucijonarni »Avanti« izjavlja, da italijanski proletarijat zahteva od Italije brezpogojno nevtraliteto.

CASUS FOEDERIS ZA ITALIJO.

»Neue Freie Presse« objavlja po »Tribuni« sledečo izjavo: Nemški listi so očitali francoski, francoski listi pa nemški vladi, da so se z nasprotne strani, še preden se je napovedala vojska, meje prekoračile. Listi ene kakor druge države so objavljali natančna poročila o teh namišljenih napadih in kraje, kjer naj bi se bili pripetili. Vladi obeh držav zanikujeta vsako krivdo in jo zgolj na nasprotnika izvračata. Zadeva sama posebi se morebiti ne zdi dovolj važna na grozo skupnega položaja, a jasno je, da se tako na eni kakor na drugi strani pripisuje posebna važnost, dognati, kdo je odgovoren, da so sovražnosti izbruhnile in če je podan casus foederis za Italijo. Sličnipori so uvedli redno vsako vojsko. Z ozirom na to se v zgodovinskem interesu izrecno izjavlja, da je nemški poslanik von Flotow vprašal italijansko vlado, če je voljna, da se kot zvezna velesila z ozirom na svoje obveznosti udeleži boja. Razumljivo je, da se zopetni poizkus nemške vlade, da spravi Italijo iz njene nevtralnosti, opira na oficielno potrdilo, da so Francozi mejo prekoračili in da Nemčija s tem svojo napoved vojske utemeljuje.

ITALIJANSKI KRALJ IN NEMŠKI CESAR STA IZMENJALA BRZOJAVKI.

»Giornale d'Italia« najodločnejše dementira vesti, da bi bil dne 5. t. m. nemški poslanik von Flotow sprejet od italijanskega kralja na pogovor. Res pa je, da sta italijanski kralj in cesar Viljem izmenjala brzojavki.

VOJVODA D'AVARNA DOSPEL V RIM.

»Piccolo« poroča iz Rima, da je 6. t. m. zvečer dospel tjakaj dunajski italijanski poslanik d'Avarna in imel dolg pogovor z zunanjim ministrom di San Giulianom in ministrskim predsednikom Salandro. Ta dogodek se uradno pojasnjuje na ta način, da je vlada poklicala d'Avarno v Rim zato, ker hoče biti v neposredni zvezi s svojimi zastopniki v inozemstvu. Italija hoče na vsak način ohraniti svojo nevtralnost.

ITALIJA OSTANE NEVTRALNA.

Z ozirom na pisanje nekaterih zunanjih listov, da je po angleški napovedi vojne Nemčiji za Italijo podan casus foederis, konstatira rimski dopisnik »Cor. della sera«, da je Italija „zavzela svoje nevtralno stališče neodvisno od juridičnih formalnosti pri napovedi vojne te ali one vojujoče države zgolj na politično stvarstvo vprašanja.

Vojska s Srbijo.

NEMŠKI POSLANIK ZAPUSTIL BELGRAD.

Sofija, 8. avgusta. (Kor. urad.) Bulgarski uradni korespondenčni urad je dobil iz Niša brzojavko srbskega korespondenčnega urada: **Nemški poslanik v Belgradu pl. Griesinger je na zahtevo srbske vlade zapustil Belgrad** z ozirom na vojni položaj med Srbijo in Avstro-Ogrsko in Nemčijo in z ozirom na to, da se je srbska vlada izrekla solidarično z Rusijo in njenimi zaveznicami.

BULGARSKI PROSTOVOLJCI PROTI SRBIJI.

Urednik »Magyaroszaga« je obiskal bulgarski konzulat v Budimpešti, da se informira o bulgarskih prostovoljcih. Pred konzulatom je stalo nekoliko Bulgarov, ki so čakali, da jih sprejmo v poslaništvu. »Tukaj zapuščam ženo in dvoje otrok, da se maščujem nad Srbi. Poglejte, to sem od njih dobil pri Prilepu,« reče neki Bulgar in pokaže na veliko brazgotino na glavi. V poslaništvu je izjavil konzularni tajnik, da so se mnogi Bulgari, kateri drugače stalno stanujejo na Ogrskem, priglasili kot prostovoljci za avstro - ogrsko vojsko proti Srbiji. Na Ogrskem stanuje okoli 30.000 Bulgarov, ki se hočejo maščevati nad Srbijo zaradi njene izdaje. V konzulatu se je priglasilo za vojsko več sto Bulgarov, vajenih orožja, mnogo se jih je pa priglasilo pri vojaških oblastih.

RESNO STANJE SRBSKEGA ŠEFA GENERALNEGA ŠTABA PUTNIKA.

Iz Sofije poročajo: Kakor poročajo iz Niša, se je zdravje vojvodi Putniku obrnilo na slabše. Putniku se je te dni vlila kri in je moral v posteljo.

SIN GENERALA PUTNIKA UJET.

Budimpešta. Tukajšnji listi poročajo iz Raba, da je med 182 srbskimi vojaškimi vjetniki, ki so jih pripeljali v Rab, tudi sin srbskega generala Putnika.

Na Dunaju.

CESAR MOLI ZA SVOJE VOJAKE.

Dunaj, 9. avgusta. (Koresp. urad.) Cesar je danes prisostvoval v dvorni kapelici tihi sveti maši, katero je daroval dunajski kardinal. Navzoči so bili vsi na Dunaju bivajoči člani cesarske hiše, med njimi prestolonaslednik z visokimi državnimi dostojanstveniki.

NAGOVOR NADVOJVODE EVGENA DEUTSCHMEISTROM.

Dunaj, 8. avgusta. Kor. urad poroča: Nadvojvoda Evgen je prišel včeraj oblečen kot polkovnik polka Deutschmeister v Rennweg-vojašnico, kjer je bil pripravljen za odhod zadnji bataljon Deutschmeistrov. Ob tej priliki je nadvojvoda Evgen vojake tako-le nagovoril: Deutschmeistri! Na vojsko greste za svojega cesarja in za svojo domovino. Zaupam vam, da se izkažete vredne slavne tradicije vašega polka in da se vrnete obdani s slavo domov s poljan časti, ki vas kličejo za Boga, cesarja in za domovino. Nagovor cesarjevega princa je izzval največje navdušenje.

MINISTRSKI PREDSEDNIK PRI CESARJU.

Dunaj, 9. avgusta. (Koresp. urad.) Ministrski predsednik Stürgkh je bil včeraj v daljši avdijenci pri cesarju.

K stališču Rumunije.

Bukarešt, 7. avgusta. »Seara« piše: Orkan se bliža. Rusija, ki je izpodkopana vsled notranjih nemirov, ki ječi pod strašno težo dolgov, povzročenih vsled oboroževanja, Rusija, nad katero gospoduje neizobražena, pohlepna in divja oligarhija, ki vidi svojo rešitev le v vojni, pa naj je tudi katastrofalna, ta Rusija je povzročila sedanjo vojno z bombami, ki jih je preko Belgrada poslala v Avstro - Ogrsko. Sedaj vojne ni več mogoče zadržati. Avstro - ogrske čete so prekoračile Donavo in se nahajajo na srbskem ozemlju, kozaki čakajo povelja, da vdro v Avstrijo, v nekaj dneh bodo milijoni nemških vojakov zbrani na mejah Rusije in Francije, angleško brodovje bo blokiralo nemško obalo. Črna tolpa, ki danes gospoduje nad Rusijo s svojimi ječami, vešali in pogromi, bo uresničila svoje strahotne sanje splošnega klanja. V tem resnem trenutku, ko se bliža velika katastrofa, zahteva vprašanje našega zadržanja hitro rešitev. Gotovo bomo, dokler bo le mogoče, zavzemali strogo nevtralno stališče. Kot majhna država in revno ljudstvo ne bomo napravili neumnosti, da bi koga izzivali in začeli vojno samo zato, da bi bili tudi mi zapleteni. Vprašanje pa je, koliko časa bomo mogli ohraniti to zadržanje. Zagozdeni med Avstro - Ogrsko in Rusijo bomo prisiljeni iti z eno ali drugo velesilo. Rusija, ki je vedela, da bo nekega dne sprožila ta spor, nam je v zadnjem času s pomočjo Francije naklonila podporo — ne toliko iz ljubezni do nas kakor iz ozirov na svoje lastne koristi — da bi nas s tem privabila v svoj objem, in mnogim, ki so pozabili, da je Rusija vedno prihajala k nam pod videzom prijateljstva, da nam je potem kaj vzela, je laskalo, ko je car Nikolaj II. prišel v Constanzo, da nas je spomnil na orožno bratstvo, ki nas je stalo Besarabijo. So ljudje, ki pošteno verjamejo, da bi nam mogla Rusija pomagati k uresničenju naših narodnostnih ciljev, in žele, da bi ši z Rusijo. Ti ljudje ne pojmijo ali nočejo pojmiti ciljev vzhodnega orjaka in ne uvidijo, da Rusija nima prav nobenega interesa na naši okrepitvi in razvoju navzgor. Ideal oficielne Rusije je gospodstvo nad vsemi Slovani in ustanovitev moskovitskega gospodstva na bregovih Bospora. Če bi bila Avstroogrska premagana, bi ostali mi edina ovira na potu k ruskemu cilju. Biti bi morali torej nori ali nespametni, da bi verjeli, da bi Rusija, ki se na vse načine trudi, da bi razbila habsburško državo in uresničila svoj panslavistični ideal, ustvarila močno Rumunijo, ki jo loči od Jugoslovanov. To bi ne bilo nič drugega, nego da bi si z drugim razdrla to, kar si je pridobila s prvim in da bi si sama namesto premagane ovire postavila drugo. Dejstvo je, da misli Rusija poleg razbitja Avstroogrske tudi na razbitje Rumunije, kajti samo tako bo mogla uresničiti svoje načrte. Rusija želi danes s pomočjo Rumunije najprej opraviti z Avstroogrsko, ki jo smatra za večjo oviro, z Rumunijo bo potem hitro gotova. To je vzrok, da mislimo, da bi bilo rusofilno zadržanje Rumunije naravnost zločin proti nam samim, naroden samoumor, zločin proti naši deželi in zločin proti civilizaciji, ki ji preti nevarnost, da jo poteptajo kopita kozaških konj in preplavi povodenj ruske ignorance in barbarstva.

RUMUNIJA Z NAMI.

Bukarešt, 9. avgusta. **Rumunski kronski in vojni svet je sklenil, da bo Rumunija v sedanjem položaju na vsak način stala na strani avstroogrske monarhije. Obenem je sklenil vojni svet konsignirati rumunske čete na rusko mejo, da bodo za vsak slučaj pripravljene.**

Japonska pripravljena.

Tokio. V Port-Artur je odplul prvi oddelek japonskega vojnega brodovja. »Zaradi zmešnjav v Evropi je dolžnost Japonske, da ne bode samo mirni gledalec velikih dogodkov,« tako piše vladni list v Tokiu.

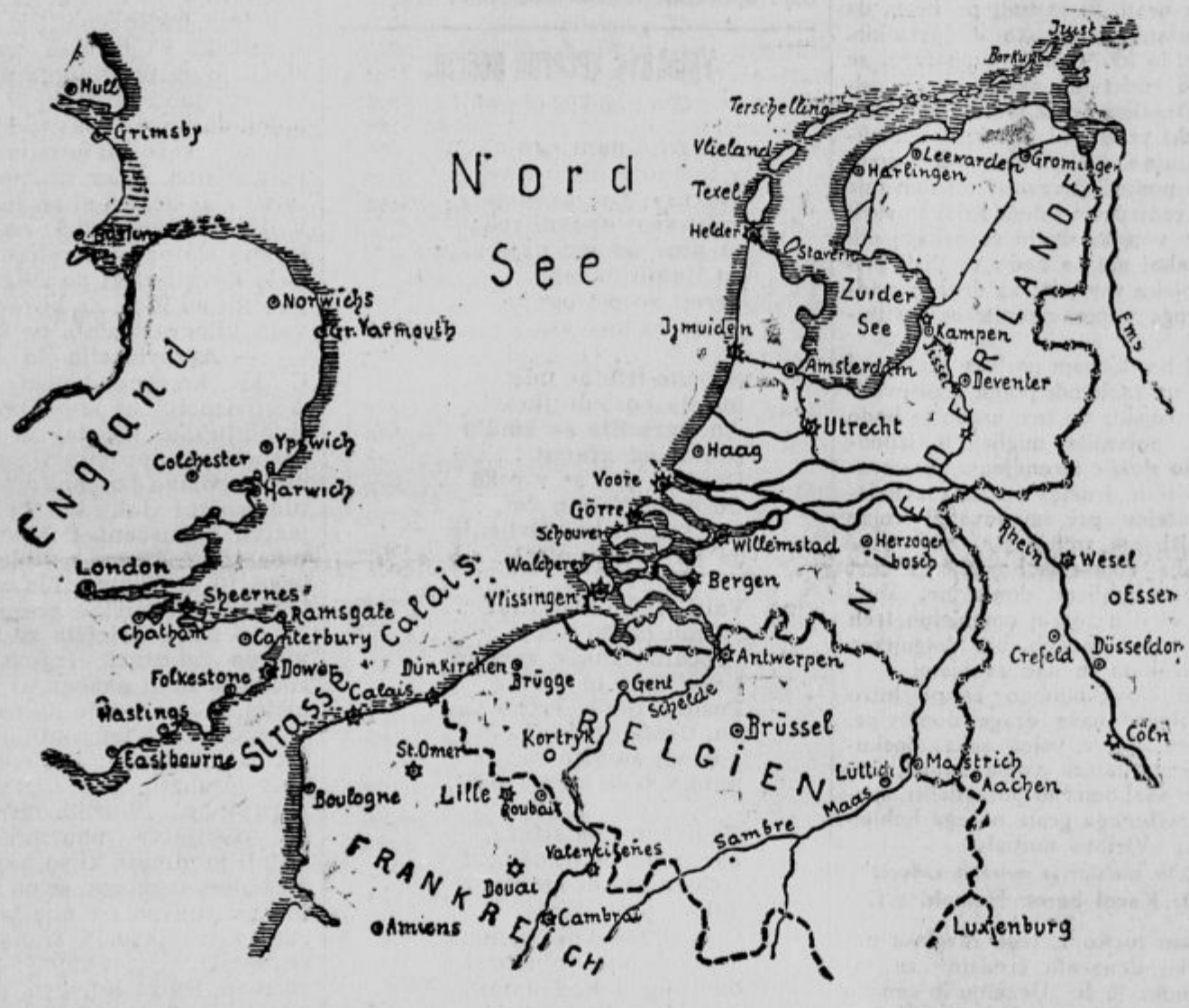

Zemljevid k vojnim operacijam na severozapadni nemški meji.

Odločitev na kopnem, ne na morju.

Interesantna, še ne objavljenja zgodovinska reminiscenca.

Na podlagi merodajne informacije podajamo sledečo zanimivo vest: Leta 1907. je takratni francoski ministrski predsednik Clemenceau zaupal svojemu prijatelju tole zanimivo resnico:

Kralj Edvard VII. je nameraval skleniti s Francijo zvezo. Takratna francoska vlada se je postavila na stališče, da more z Anglijo skleniti le tako alijančno pogodbo, ki naj vsebuje obvezne vojaške dolžnosti, ako Anglija vpelje splošno oborožno dolžnost, tako da bo Anglija na kontinentalno bojišče postavila najmanj 600.000 mož. Clemenceau se je za to stališče energično zavzel pri kralju Edvardu, ki je bil za svojo osebo pripravljen pritrditi vpeljavi splošne oborožne dolžnosti v Angliji. Prosil je Clemenceaua, naj tozadevno obravnava s takratnim angleškim premierministrom Campbell-Bannermannom, voditeljem liberalne stranke. Ta pa je zavzemal odklonilno stališče. Poudarjal je, da je Anglija brez splošne oborožne dolžnosti izvojevala zmago za zmago nad Napoleonom I., največjim vojskovodjem vseh časov, nakar ga je Clemenceau zavrnil: »Pritrjujem Vam, da je bil Trafalgar velika stvar. Toda odločitev je vendarle padla pri Waterloo.« To se pravi, da more Anglija Franciji v slučaju vojne mnogo koristiti, nikdar pa zmage odločiti. Angleški ministrski predsednik je pa še vedno vztrajal pri svojem mnenju, in tako ni prišlo do francosko-angleške alijance. Clemenceau je namreč naglašal še krepkeiše, da prevzame Francija, v slučaju, da Anglija ne vpelje splošne oborožne dolžnosti, sama ves riziko in da bi pripadla vsa teža vojske na ramena Francije. To bi bila preveč neenaka razdelitev dolžnosti, kakršne bi najvišji interesi Francije dopuščali tej državi, da sprejme pod takimi razmerami alijanco z Anglijo.

× × ×

VOJNA MOČ EVROPSKIH VELEVLASTI NA MORJU.

Anglija: 61 oklopnic, 42 križaric, skupaj 103. — Nemčija: 85 oklopnic, oklopnih križaric 13, skupaj 98. — Francija: 23 oklopnic, 22 oklopnih križaric, skupaj 45. — Italija: 14 oklopnic, 10 oklopnih križaric, skupaj 24. — Rusija: 19 oklopnic, 9 oklopnih križaric, skupaj 28. — Avstrija: 16 oklopnic, 3 oklopne križarice, skupaj 19.

Zatiranje katoličanov na Ruskem.

Rusi so iz Carigrada s krščanstvom sprejeli tudi pokvarjenost bizantinstva. Bizantinski misijonarji so seme krščanskih resnic zalivali s sovraštvom proti katoliškemu Rimu ter Ruse polagoma potegnili za seboj v razkol, tako da se tega niso niti zavedali. V stari kijevski Rusiji je vladala še velika verska svoboda, ker je bil dobrodušni ruski značaj še krepkejši kakor strup bizantinstva. Pod mongolskim (tatarskim) jarmom se je strup bizantinstva in aziatske krutosti že globlje zaiedel v ruske vladajoče kroge. V moskovski Rusiji, v jedru nove ruske države, je že prevladoval aziatski in bizantinski duh. Pod Petrom Velikim se je bizantinstvu pridružilo še protestantsko svobodomiselstvo ter dalo podlago sistematičnemu preganjanju katoliške Cerkve.

Ob koncu 18. stoletja je Rusija začela sistematično zatirati s katoliško Cerkvijo zedinjene Rusine (uniate). Za vladanja carice Katarine (1773—1796) so z nečloveško krutim postopanjem okoli 8 milijonov katoliških Rusinov prisilili k odpadu v pravoslavje. Car Aleksander I. je vsled svoje osebne naklonjenosti do katoličanov začasno ustavil preganjanje. Pod carjem Nikolajem I. (1825—1855) se je zopet začelo sistematično zatiranje katoličanov in z malimi presledki traja še do danes.

Car Nikolaj I. je prvi začel preganjati katoličane latinskega obreda (Poljake). Izdal je naredbe, ki so imele namen, zatreti vse samostane ter omejiti število svetne duhovščine. Mnogo krutejše so bile naredbe proti uniatom. Ruski vojaki so s silo zasedli uniatske cerkve ter nečloveško mučili vernike, duhovnike pa pregnali. Ostala je le še holmska rusinska škofija.

Boj za uničenje holmske škofije se je začel leta 1863. Najprej so zatrli vse samostane in pregnali menihe. Leta 1866. je bil odstavljen in pregnan holmski škof Kalinski; umrl je v pregnanstvu še isto leto. Istega leta je bilo odpravljeno bogoslovsko semenišče; ravnatelja Harasovskega so zaprli v varšavsko trdnjavo. Vsi uniatski duhovniki so bili pregnani iz svojih župnij. Okoli 70 duhovnikov je zbežalo v Avstrijo, mnogo jih je bilo v družbi zločincev poslanih v Sibirijo, veliko jih je vsled mučenja in pomanjkanja pomrlo v ruskih ječah, drugi so se v civilni obleki skrivali v Rusiji. Ko je bila uničena in razkropljena duhovščina, se je ruska vlada lotila vernikov. Začelo se je tako strašno preganjanje katoliškega ljudstva, da mu težko najdemo primere v svetovni zgodovini.

Ljudje niso hoteli sprejeti in poslušati razkolnih popov, ki jih je nastavila vlada namesto pregnanih duhovnikov. V vas je prišel oddelek vojakov in se nastanil po kmečkih kočah. Ljudje so se zbirali v cerkvah, da bi jih branili pred oskrunjenjem. Kozaki so pa s silo vdrli v cerkve in mučeniška kri se je prelivala po celi deželi. Kozaki so oropali celo vas, mučili moške, oskrunjali ženske, tako da so ljudje večkrat zapustili vasi ter zbežali v gozde. Poleg tega je ruska vlada nalagala visoke denarne kazni, tako da je mnogo občin prišlo na beraško palico. Vse ječe so bile prenapolnjene katoličanov, ki so branili staro vero, mnogo jih je moralo v Sibirijo, veliko jih je pomrlo v ječah ali pa od mučenja. Stanovitni katoličani so skrivoma prihajali v katoliške cerkve latinskega obreda, prejemali skrivoma sv. zakramente. Podkupljivi ruski popi in uradniki so marsikje zatisnili svoje oči, da tega niso hoteli videti, ko so že enkrat spoznali, da z nobeno silo nič ne opravijo. A marsikaj je vendar prišlo na dan, in ubogi verniki in duhovniki so morali za svojo stanovitnost trpeti strašne kazni.

Tako je trajalo do leta 1905. Ko so bili Rusi poraženi od Japoncev, se je vsa Rusija oddahnila ter od ponižane vlade zahtevala več svobode. Ruski car je izdal znameniti tolerančni ukaz, ki vsem ruskim državljanom dovoljuje versko svobodo. Vlada pa vendar še ni hotela dovoliti, da bi se ustanovila kaka katoliška škofija ali župnija vzhodnega obreda. Ubogim skrivnim uniatom, ki jih je imela ruska vlada zapisane za pravoslavne, ni preostajalo drugega, kakor da so se dali vpisati za katoličane latinskega obreda, ker je v Rusiji samo ta katoliški obred dovoljen. Uniati so hiteli k poljskim katoliškim župnikom ter prosili, naj jih hitro vpišejo, dokler vlada ne prekliče ukaza. In latinski župniki so pisali od jutra do večera. V nekoliko dneh se je v holmski in drugih odpravljenih uniatskih škofijah okoli 500 tisoč vernikov očitno povrnilo v katoliško Cerkev.

Ljudje so pravilno slutili, da bo ruska vlada z raznimi naredbami omejila tolerančni ukaz. Mnogi uradniki so že takoj v začetku svojevoljno preprečili izvršitev tega ukaza s tem, da novih katoličanov niso hoteli uradno prepisati. V avgustu istega leta (1905) pa je že prišel ukaz, da smejo le polnoletni prestopati h katoliški veri in da je treba za prestop uradno prositi in plačati kolek za poldrug rubelj (skoraj 4 krone); ta ukaz velja tudi za tiste katoličane, ki so se že prepisali. Katoliški škofje so dolgo zavlačevali izvršitev tega ukaza. Lansko leto je pa vlada začela ta ukaz brezobzirno izvrševati; začelo se je novo preganjanje vernikov, duhovnikov in škofov. Vrhutega je ruska vlada del Siedlecke in Lublinske gubernije, kjer prebiva največ stanovitnih bivših uniatov, oddelila od poljskih gubernij ter ustanovila novo Holmsko gubernijo, da bi mogla z novimi izjemnimi naredbami uničiti katoličane.

V tem preganjanju je zanimivo to, da je Rusija popolnoma uničila nekdanje uniatske škofije in župnije ter ne dovoli, da bi se osnovala kaka ruska župnija vzhodnega obreda; pač pa so dovoljene ruske, poljske i. dr. katoliške župnije latinskega obreda. S tem ruska vlada bivše uniate s silo tira v latinske poljske cerkve ter ruske konvertite sili, da iz vzhodnega obreda prestopijo k latinskemu obredu. To dela ruska vlada zato, ker se boji, da bi imeli ruski katoličani vzhodnega obreda preveliko privlačno silo in presilen vpliv na Ruse, ki bi potem v še večjem številu prestopali v katoliško Cerkev. Ruska vlada je tako zaslepljena, da ne vidi, kako s tem škoduje ruski narodnosti. Ruski katoličani vzhodnega obreda bi ostali dobri ruski patriotje ter lahko porusili lepo število bivših uniatov, ki zdaj omahujejo med poljsko in rusko narodnostjo. A rusko birokracijo vodi le sovraštvo proti katoliški Cerkvi.

Latinskih škofij in katoličanov Rusija ni mogla kar tako nasilno in naglo zatreti kakor rusinske (uniatske). Pa ruski birokraciji se je vendar posrečilo, da je po stoletnem zatiranju znatno oslabila katoliško Cerkev med Poljaki in Litvini. Z raznimi birokratičnimi in policijskimi naredbami zabranjuje vstop v semenišča, ovira bogoslovske študije in vzgojo; z birokratičnimi in policijskimi šikanami ovira dušno pastirstvo. Tako je prišlo, da je v Rusiji katoliško redovništvo že zatrto; le v Čenstohovi se izjemoma nahaja še 19 redovnikov. Število duhovnikov se je tako znižalo, da komaj na 3000 duš pride 1 duhoven.

Tako torej »sveta Rusija« z nečloveško krutostjo zatira katoličane ter preganja vse, kar ni rusko in pravoslavno. S tem je dosegla, da je v celi ruski državi velika nezadovoljnost in nered. Številni neruski narodi komaj čakajo prilike, da bi se mogli rešiti neznosnega ruskega jarma.

Oklic!

Gospod c. kr. minister za notranje zadeve je izdal sledeči razglas z dne 1. avgusta 1914. leta, št. 9067/M. I.

Domovini usiljena vojska je izbruhnila. S patrijotično navdušenostjo sledi naša hrabra armada klicu svojega ljubljenega Najvišjega Vojnega Gospoda.

Kakor pa bodo naši vojaki storili svojo dolžnost na bojišču, tako moramo tudi mi, ki ostanemo doma in ki nismo poklicani, da bi v borbi tvegali svoje življenje za cesarja in domovino, izpolniti resno brezpogojno dolžnost. To je dolžnost, poskrbeti, da dobe z bojišča nazaj domov poslani bolniki in ranjeni stan in oskrbo. Nič manj pa moramo tudi doma ostale in svojih rednikov oropane družine ščititi pred stisko in bedo, da tudi z zadostnim preskrbovanjem na tem polju olajšamo pogumno srce vojnika v skrbi za obstoj njegovih dragih v domovini.

Povsod izdani oklici dokazujejo v naše občno veselje, da se celokupno prebivalstvo v polni meri zaveda te svoje dolžnosti.

Škodljivo pa je razcepljenje delavnih moči in denarnih sredstev, ki so na razpolago. Jednotno in pod centralnim vodstvom se morajo vršiti vsi ukrepi, če se hoče, da dosežejo svoj smoter in da se zajamči popolna in najpravičnejša izraba vseh sredstev, ki so na razpolago, v korist vseh potrebnih.

Da se prepreči tako razcepljenje, dajem tem potom sporazumno z gospodom ministrom za domobranstvo v občno vednost, kako je mišljena ta v blagor vseh resnično potrebnih zapovedana centralizacija, katero je ob sodelovanju širše javnosti tudi mogoče izvesti.

1. Prostovoljna oskrba ranjenih in bolnih častnikov in vojakov se nahaja v rokah »avstrijske družbe rdečega križa«, ki je v neposrednem stiku z vojaško upravo. Izpolnitev te velike naloge je v prvi vrsti stvar tačasnega predsednika družbe, Rudolfa grofa Abensberg-Traun, katerega je Njegovo Veličanstvo imenovalo »c. kr. komisarjem za avstrijska pomožna društva«. Dočim se opozarja na razglas, katerega bo imenovani izdal, naj se tu samo naglaša, da je denarna sredstva, ki so namenjena za ranjence in bolnike, poslati neposredno »družbi rdečega križa na Dunaju (I. okraj, Tuchlauben št. 6) ali posameznim deželnim društvom in podružnicam te družbe.

Rdeči križ pa rabi, da bo mogel svoje človekoljubne namene popolnoma izpolniti, novih prijav za nastanjenje bolnikov. Take prijave naj se pošljejo političnim deželnim oblastem ali pristojnim političnim okrajnim oblastem, ki bodo sposobnost dotičnih objektov v pretres vzele in nato odredile, da se pristojno mesto rdečega križa obvesti.

V svrho ureditve te akcije dal sem političnim deželnim oblastem primerne ukaze, istotako je dal gospod minister za domobranstvo tem oblastem navodila, kojih namen je, pospeševati pomožno delovanje rdečega križa kakor tudi pristop najširših krogov k istemu.

2. Podpiranje družin vpoklicanih onih vojakov, ki so nastopili vojaško službo, se, v kolikor so potrebne, pač vrši na podlagi zakona z dne 26. decembra 1912, drž. zak. št. 237, iz državnih sredstev. Podpora, ki se na ta način rodbinam podeli, pa ne bo vedno popolnoma zadoščala. V mnogih slučajih bo želeti, da se nekaj doda iz onih sredstev, katera je prebivalstvo v ta namen prostovoljno na razpolago dalo.

Apeliram torej na znano patrijotično mišljenje in na dobro srce prebivalstva, da dá v ta plemeniti, človekoljubni namen po svojih močeh sredstva na razpolago.

Ta sredstva bi bilo poslati ministrstvu za notranje zadeve na Dunaju ali pa jih nakazati na konto, ki se je odprl pri dunajskem bančnem društvu in pri njegovih podružnicah pod imenom »vojni pomožni urad ministrstva za notranje zadeve«.

Gospode deželne šefe sem povabil, da poleg najintenzivnejšega pospeševanja delovanja rdečega križa osnujejo deželne in krajevne organizacije, ki bodo v navedeni namen pod kontrolo uvedle in izvršile nabiranje darov.

Da se prepreči razcepljenje, bo pri tem gledati na to, da se, kar bo nabranega, pošlje pristojni politični deželni oblasti.

Izkušnja je do sedaj pri nabiranju za dobrodelne namene pač pokazala, da darovalci omejujejo uporabo darovanih sredstev večkrat na deželo, oziroma na ožji okoliš njih bivališča. Takim stremljenjem se seveda ne bo nasprotovalo.

Plemeniti, najčistejše človeške ljubavi in hvaležnosti navdan namen takih podpor za one, ki so po višini bede najpotrebnejši, bi se pa vsled takih splošnih omejitev komaj dal popolnoma doseči; saj se vendar ne sme prezreti, da bo treba rodbine vojakov, ki so nastopili vojaško službo, v ne malem delu posebno v onih deželah podpirati, ki gospodarsko niso v stanu, da bi potrebna sredstva docela same nabrale in ki imajo vsled tega tim večje število rodbin, ki v resnici bedo trpe.

Tu se bo s centralizacijo vposlanih darov poizkusilo doseči izenačenje v splošni blagor; ravno in v prvi vrsti za take slučaje računa ministrstvo za notranje zadeve tudi na darila za centralo. Denarni zaklad, ki se bo dal centrali na razpolago, se bo vporabil, da se bodo posameznim deželnim oblastem po merilu takojšnje potrebe sredstva nakazala.

Da se prepreči preobilno in večkratno podpiranje posameznikov v škodo drugih, morda še bolj potrebnih, na katere se pa kljub temu ni oziralo in posebno da se omogoči kolikor mogoče pravilna in hitra presoja potrebe posameznih rodbin, namerava se sporazumno z ministrstvom za domobranstvo, sredstva, ki se bodo ministrstvu za notranje zadeve ali deželnim oblastem poslana sredstva na kolikor mogoče hiter in enostaven način razdeliti, naslanjaje se pri tem na one oblastvene komisije, ki imajo razsojevati o izplačilu zakonitih podpor članom družin v vojaški službi se nahajajočih vojakov in ki so na podlagi svojih poizvedovalnih spisov najbolj v stanu, poznati istinite razmere v resnici podpore potrebnih družin.

Izvrševanje opravil, katera obsega ta pomožna akcija ministrstva za notranje zadeve, je poverjeno pod vodstvom namestniškega svetnika doktorja Edvarda princa Liechtensteina stoječemu »vojnemu pomožnemu radu ministrstva za notranje zadeve« (Hoher Markt št. 5, III. nadstropje). S prispevki in vprašanji naj se obrne neposredno na urad, ki je tudi poklican, da objavi doposlane prispevke v dnevnikih.

3. Pri c. in kr. vojnem ministrstvu se ustanovi pod vodstvom načelnika IX. oddelka, feldmaršallajtnanta Ivana Löbl »vojni oskrbninski urad«, ki bo služil kot oficijelno centralno mesto za vsako vrsto prostovoljne pomoči izvzemši oskrbovanje bolnikov in ranjencev (rdeči križ) in skrb za družine v vojaški službi se nahajajočih vojakov. Tjakaj naj se bodo pošiljali prispevki za vojake v vojski, za družine padlih in za druge vojnohumanitarne institucije.

Ta urad bo obenem posloval kot urad za pojasnila na različnih poljih prostovoljne pomoči v vojski; pri tem uradu se bodo dobivala vsa pojasnila, migljaji in izpodbude, ki bodo služile stremljenju posameznikov, obstoječih društev in ustanavljajočih se komitejev pri izvrševanju vojne oskrbe v najširšem zmislu.

Naši hrabri vojaki se bojujejo za čast in zmago naše ljubljene domovine. Vračujmo jim v okviru zgoraj omenjenih treh namenov po svojih močeh, kar dolgujemo hrabrim vojščakom in njih svojcem!

Žrtvujmo človekoljubno kakor hitro mogoče v blagor naše drage domovine, lajšajmo rane, katere vojna seka, poskušajmo bremena, katera vojna naprti, kolikor mogoče enakomerno porazdeliti, spominjaje se vzvišenega gesla našega ljubljenega cesarja: »Viribus unitis!«

C. kr. minister za notranje zadeve:
Dr. Karol baron Heinold s. r.

Glede pod točko 1. tega razglasa navedene zbirke denarnih sredstev za ranjence in bolnike je že »Deželno in žensko pomožno društvo Rdečega križa na Kranjskem«, glede pod točko 2. navedene zbirke denarnih sredstev za izdatnejše podpiranje družin vpoklicanih vojakov tudi omenjeno društvo, dalje deželni odbor kranjski ter mestni magistrat ljubljanski izdal tozadevni oklic.

Zaostaja torej samo, da se preskrbi zagotovitev prostovoljnih darov za namene pod točko 3. razglasa c. kr. ministra za notranje zadeve navedenega »vojnega oskrbninskega urada«.

Usmiljene osebe, društva, korporacije itd. se torej srčno naprošajo, naj svoje prispevke v ta namen izročijo »vojnemu oskrbninskemu uradu« neposredno pod navedenim naslovom (feldmaršallajtnant Ivan Löbl, Dunaj, c. in kr. vojno ministrstvo, IX. oddelek) ali pa potom c. kr. političnih okrajnih oblastev in c. kr. deželnega predsedništva v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 4. avgusta 1914.

C. kr. deželni predsednik:
Teodor baron Schwarz s. r.

Pomoč kmetijstvu za časa vojne.

Kot pomožni delavci na kmetijah pridejo v vojni vpoštev predvsem:

1. Dečki od 12. do 15. leta, pod vodstvom starejšega, resnega moža, ki fante nadzoruje in je zanje nekako odgovoren. Pomagajo lahko taki dečki pri donašanju snopov, nakladanju in razkladanju, pri rezanju ali pripravi krme sploh, pri pobiranju krompirja, podavanju snopov k mlatilnicam. Lahko pa pomagajo tudi v kuhinji in v hlevih s tem, da donašajo vodo in druge potrebščine, da pometajo, nadzorujejo otroke itd., itd.

2. Mladeniči od 16. do 19. leta. Tudi ti so pripravni za gorj našteto delo, pa tudi za težja opravila. Ravnotako kakor mlajši, morajo tudi mladeniči te starosti biti pod strogim nadzorstvom, da se ne bodo ponoči okrog klatili, pijančevali in drugih nerodnosti uganjali. V to vrsto spadajo zlasti dijaki srednjih šol, katerih častna naloga bodi, da skrbe za red in da dajejo mlajši šolski mladini lep zgled.

3. Starejši ljudje. Tudi ti lahko opravljajo vsa gornja dela, razun tega pa so lahko tudi požarni in nočni čuvaji.

Vse te osebe so v prvi vrsti podrejene svojemu vodji ali nadzorniku skupine, potem pa krajevni policijski oblasti oziroma županu ali odborom, ki jih je županstvo v ta namen ustanovilo. Vsakega pomožnega delavca je treba po predpisih priglasiti, delavni čas, mezda in hrana se pa najbolje pred pričetkom dela pismeno določijo, da potem ne bo prepirov. Če pa nastane kak spor, ga najlože poravna z delodajalci vodja dotične skupine kot zastopnik nedoletnih mladih delavcev, ne da bi se kdo zatekal na sodišče. V ta namen naj starši ali varuhi dotične mladine vodje skupin pred odhodom na kmete pismeno pooblaste.

Nadzorujejo pa naj mlade ljudi, zlasti v nravnem oziru: da ne zahajajo v gostilne in se ne vdajajo pijači, da vrše svoje verske dolžnosti itd., poleg županstev tudi župni uradi in šolska vodstva ter zaupniki, načelniki, tajniki itd. kmetijskih zadrug.

Prenočišča naj imajo mladostni pomožni delavci, če le mogoče skupaj ali vsaj v večjih oddelkih, toda vselej pod nadzorstvom. Za spalnice se med drugim dajo uporabiti tudi šolske sobe.

Vojakova večerna pesem.

(Po nemški pesmi.)

Zakurite nam ognje!
v imenu božjem spet,
nihče ni pač zvesteje
vršil svoj dnevni red;
in proč od src najdražjih,
od ljubih in žená,
ogreti se pri ognju,
edina radost vsa . . .

Spočite trudne ude —
morda poslednjikrat!
Ah, zgrudite se kmalu
zadeti od granat . . .
Predali smo se v roke
Gospoda vojnih čet,
kaj kri, in kaj življenje —
da bo le dom otet! . . .

Vam, duše naše drage,
želimo lahko noč;
izročamo vas v varstvo
Najvišjega in moč!
Pozdravljamo srčno vas,
ah, tisoč-tisočkrat —
pogledi srečajo se
nam v tebi, mesec zlat!

Bodite, nočne straže,
pogumne in srčné,
izsledite nam kmalu,
odkod preti gorjé;
Gospod številne trume
v zaščit nam je odbral,
bdé angeli nad nami —
kdo bi potem se bal!

Čuvarji vi v višini,
obkolite ta kraj,
in vsak uzre naj v sanji
najljubše mu sedaj . . .
Oj, lahko noč vam, bratje,
in tebi, verni drug!
Saj jutri vidiva se spet
na polju zmag in muk . . .

Dnevne novice.

+ **Poštena beseda.** Včeraj nam došli cenzurirani »Grazer Volksblatt« piše: »‚Grazer Tagblattu' gre žalostna slava, da v tem žalostnem času umetno izziva časnikarsko polemiko, da bi delal strankarsko-politične dobičke. Povod za to mu je dalo naše mariborsko poročilo o aretacijah radi veleizdaje. Za gospode krog »Tagblatta« velja kot dogma, da je cel slovenski narod okužen z veleizdajskim duhom, in ker mi nismo tega mnenja in radi veleizdajskih spletk posameznih oseb ne izrekamo obsodbe nad celim narodom ali celo stranko, meni list, da sme streljati na nas s svojimi strupenimi pšicami. Ravno obnašanje Slovencev o priliki prestolonaslednikovega umora ter ob mobilizaciji kaže, da posamezni panslavistični hujskači ne morejo omajati patriotizma slovenskega ljudstva. Obžalujemo le, da vladni organi kot najbolj poklicani činitelji, katerim je moralo biti znano veleizdajalsko početje gotovih vseslovanskih agitatorjev, tej gonji niso dovolj zgodaj napravili konec. Ne bila bi samo velika politična nespamet v tem resnem času, marveč bi bilo tudi krivično, ako bi se hoteli ti posamezni slučaji veleizdaje pripisati na breme celokupnega slovenskega ljudstva. Slepo plemensko sovraštvo prepuščamo »Tagblattu«. Svoje stališče bomo zavzeli proti vsakemu veleizdajalcu, bodisi kateregakoli naroda ali stanu, toda da bi v sedanjem resnem času, ko bi vsak časnikar moral smatrati za častno nalogo, da naši domovini pridobi čim največ prijateljev, za pregreške posameznih oseb delali odgovoren cel narod, to prepuščamo »Tagblattu«. Taka politika ni samo krivična, marveč neumna.«

+ **Pravaška zmaga v Šibeniku.** Pri občinskih volitvah v Šibeniku so pravaši sijajno zmagali.

+ **Pomanjkanje kovanega denarja, Vladna pomoč potrebna!** Avstrijsko prebivalstvo, ki se je v patriotizmu te dni tako sijajno izkazalo, je v denarnih zadevah nekam zaostalo in ozkosrčno. Dasi je jasno kot beli dan, da ima avstro-ogrska banka za vse sedanje in bodoče naše bankovce več nego dovolj pokritja in ima vsak avstrijsko-ogrski bankovec ravno tisto vrednost kakor gotov, kovan denar, so ljudje vendar nekam bojazljivi ter na vse načine skušajo bankovce izmenjati za kovan denar, ki ga potem ne dado več iz rok. Vsled tega je semtertja brez vsake potrebe nastopilo pomanjkanje kovanega denarja. Ker ni misliti, da bi se vsi ljudje kmalu izpametovali, je nujno potrebno, da vlada temu pomanjkanju priskoči na pomoč in da nemudoma kovati srebrn, nikelnast in bakren drobiž. Izobražene osebe pa naj v svojih krogih pouče ljudi, kako nespameten je njihov strah, da bi s papirnim denarjem lahko imeli kako izgubo. To je popolnoma izključeno. Da pa avstro-ogrska banka v teh časih čuva svoje zaloge zlata, je pa popolnoma umevno in edino pametno in tisti, ki bi na vsak način hotel, da naša državna banka načne te zaklade, kaže malo pameti in še manj patriotizma. Kdor na vsak način hoče imeti zlat denar, si ga lahko da kovati v državni kovalnici, ako prinese potrebno zlato; na Avstrijskem se lahko dajo kovati zlati po 20 K, na Ogrskem pa tudi po 10 K. Za kovanje se plača za vsak kilogram zlata po 6 K.

— **Aprovizacija in javni promet.** C. kr. korespondenčni urad poroča: Aprovizacija in javni promet se zopet izpolnjujeta. Položaj je sedaj tak: Za prepeljavo aprovizacijskega blaga so na razpolago posebni aprovizačni vlaki, tudi poštni vlaki, ti v kolikor so po vojaštvu dopuščeni. Poleg tega se namerava zopet pričeti s pospešenjem civilnega in tovornega blaga, o čemur se izve na železniških postajah.

— **Nova določila za prevažanje živil po železnici.** Trgovska in obrtna zbornica nam naznanja: Dosedanja določila, ki urejujejo aprov. promet na železnicah, se izpreminjajo ter se določa, da sprejemajo aprovizačni vlaki, ki so v prometu, vsa živila in za vse postaje. Potrdila občine, za katero so pošiljatve namenjene, odpadejo. Ostali predmeti, ki so navedeni v aprovizačnem razglasu, se pa sprejemajo samo za transport v one kraje, ki so našteti v razglasu. V seznamu so bili že sedaj sledeči predmeti: kurivo, to je premog, les za kurjavo, petrolej, špirit, žito in moka, mleko, meso, mast, žive živali, sol, sladkor, krompir, surovo maslo, jajca, zelenjava, pivo in vino, bencin, sir, čeva za izdelavo klobas. Seznam predmetov, ki so bili doslej po aprovizačnem razglasu dopuščeni za železniški prevoz, je dopolniti z naslednjimi: sočivje (fižol, grah), testenine, čaj, dišave, specerijsko blago, ekstrakt mesa, konserve, kocke za juhe, vžigalice, koks.

— **Za dušno pastirstvo** med vojaki je vpoklican tudi č. g. A. Martinčič, kaplan v Hrenovicah.

— **Preklic.** 11. »Počitniškega tečaja« Slov. Šol. Matice radi vojnega stanja letos ne bo. Vsem, ki so plačali udeležnino, se bo vrnil denar po poštni nakaznici.

— **Aretacija nevarnega Srba.** »Bohemia« piše o aretaciji Srba, pri katerem so našli velik denarni znesek in strupene pilule. Zagonetnega moža je vojaška patrulja prijela. Povedal je, da se piše Anton Suchy in je doma iz Srbije. V rokavu njegovega suknjiča je imel všitih 32.000 K, od kod jih ima, Suchy ni hotel povedati. Pri njem so našli tudi votlo palico, ki je bila napolnjena s strupenimi plini. Suchy je imel namen, da zastrupi vodo za vojake. Izročili so ga garnizijskemu sodišču v Budjejovicah.

— **Vojak se ustrelil.** Na Savi pri Litiji se je dne 7. t. m. ob 1. uri 14 minut ponoči ustrelil 38letni črnovojnik Fr. Lovše, posestnik in občinski odbornik iz Podbukve v župniji Vače. Opravičeno se sodi, da je to storil v hipni blaznosti. N. v m. p.!

— **Ciganska zalega** je postala že čez mero drzna. Tako se je te dni neki cigan na Dolenjskem priklatil v neko hišo, kjer je bila žena sama doma (mož je pri vojakih) ter zahteval, da mu ima takoj dati 40 kron, sicer že vé, kaj se bode zgodilo. Ker

revica denarja ni imela doma, si ga je šla izposodit drugam in ga prinesla lumpu, ki jo je čakal v bližnjem gozdu. Tudi drugod se pripoveduje o ciganskih nasilnostih in bi bilo pametno proti ti sodrgi resno nastopiti.

— **Letošnja letina za češplje.** Glasom uradnih poročil se obeta letos na Hrvaškem posebno obilna letina za češplje. Sad vobče ni posebno velik, zato pa jako trd in izredno sladak. Trgovci s sadjem ter imetniki žganjarn, ki imajo interes za to blago, dobe nadaljna pojasnila pri trgovski in obrtniški zbornici v Zagrebu.

— **Jezersko. — Češka koča.** Češka koča se je zavoljo sedanjih razmer zaprla. Če bi pa kdo vendar nameraval obiskati omenjeno kočo, naj se oglasi pri oskrbniku na Jezerskem g. Jerneju Krč.

— **Smrtna avtomobilna nesreča dunajskega veleindustrijalca.** Veleindustrijalec Egon Goldschmiedt se je z Dunaja peljal skozi Gyöngyös na Ogrskem, kjer je zadel z avtomobilom ob cestni kamen, se prevrnil in tako poškodoval, da je kmalu umrl. Tudi njegov spremljevalec se je nevarno poškodoval.

— **Vreme v avgustu.** Po prorokovanju Falba bo v avgustu kritični dan srednje vrste dne 6. in kritični dan prve vrste dne 21. Zjutraj in zvečer je pričakovati lahkih meglic. Po kritičnem dnevu dne 6. se dne 7. in 8. zjasni. Barometer se vzdigne. V naslednjih dnevih bomo imeli zelo gorko vreme, ki bo trajalo do 20. t. m. Ves ta čas smemo računati na lepo in milo poletno vreme. Kritični dan od 21. se napoveduje že poprej z močnimi viharji in zelo oblačnim nebom. Pričakovati je mnogo dežja skoro do konca meseca. Temperatura je normalna, le noči so nekoliko mrzle. — Po teoriji prof. Zengerja bo v mesecu avgustu sedem vremenskih izprememb, ki padejo na 4., 7., 8., 10., 15., 20. in 25. Najmočnejše izmed njih so dne 8., 10., 15. in 20. Iz te konstelacije je razvidno, da bo vreme v prvih treh tednih začetkom, sredi in koncem meseca oblačno in pripravljeno za dež. Radi vremenske izpremembe dne 4. bodo v prvih dneh meseca srednje nevihte in ravnotaka temperatura. Med 4. in 7. bo mnogo deževalo. Od 8. se barometer vzdigne in veter pihlja proti severozahodu. Temperatura občutno pada. Kakor hitro veter potegne proti jugozahodu, bo gorkejše in imeli bomo do 14. ponajveč jasno in suho vreme. Vremenska izpremememba od 15. prinese višje temperature in radi tega nagnjenje k nevihti, ki se razvije sredi meseca v viharje in nalive. Kadar zapiha severozahodni veter, postane mrzlejše. Imeli bomo 20. t. m. gorkejše vreme, ki bo trajalo do 24. t. m. Nato temperatura pade pod normalo in nastane izpremenljivo vreme. Po prehodnem vremenu dne 26. in 27. nastopi šele koncem meseca avgusta boljše vreme.

— **Kako Dolenjci čuvajo domovino.** Minuli teden se je na Dolenjsko peljalo nekaj vojakov z avtomobilom. Ko je avto dirjal proti neki vasi in so ga vaščani opazili, so pograbili mladi in stari, kakor tudi ženske, motike, vile in s tem pritekli na cesto, kjer se je došli avto ustavil, vojaki so pa zgrabili za puške ter jih namerili proti »črni vojski«, češ, kaj naj to pomeni. Ko so vrli vaščani dopovedali vojakom, da so mislili, da je to sovražnikov avtomobil, je bila zadeva pojasnjena; avto je zahrulil dalje, vaščani so se pa pomirjeni vrnili k svojemu delu. Zelo lepo in vse hvale vredno, da je tudi civilno prebivalstvo čuječe, vendar pa naj bode v enakih slučajih previdno, da se pomotoma ne zgodi kaka nesreča.

Po svetu.

Zagrebška univerza je obhajala dne 31. julija 50. leto svojega obstoja.

Nenavadna ustanova. V Pragi je poslal anonimno neki mož predsedniku praške židovske občine, dr. Arnoldu Rosebachu, 15.000 K z izrečnim naročilom, da se rečeni denar ne sme porabiti, dokler ne bodo obresti dosegle vsote 3½ mil. kron. In tedaj naj se porabi milijonska vsota za izobrazbo rabinov, pridigarjev in židovskih učiteljev. Ta nenavadna ustanova bo pa le dosegla svoj namen, ker bo pri 4% obrestovanju že čez 138 let dosegla 3½ milijona kron.

Novi bogati petrolejski viri. Iz Bukarešta poročajo listom: V bližini Banje so odkrili nenavadno bogate petrolejske vire. Vrelec ima globočino 670 m. Ukrenili so nemudoma vse varnostne naredbe, da ni nevarnosti zaradi ognja. Kar so imeli na razpolago posode, t. j. do 500 vagonov, je bilo napolnjenih v 24 urah.

Odkritje spomenika francoskima junakinjama. Iz Pariza poročajo, da so odkrili v nekem majhnem francoskem mestu spomenik sestrama Fernig. Obe deklici ste se pokazali kot pravi junakinji, ko ste sodelovali v bitkah l. 1871. oblečeni kot moška. Obe ste bili hčeri vpokojenega častnika, in ko je izbruhnila vojska, je bila starejša stara 16, mlajša pa 13 let. Deklici niste mogli dolgo sedeti doma, gledati vojne priprave in poslušati, kako se bore moški. Novice z bojišča so tako delovale na njihovo romantično dušo, da ste se odločili oditi v boj. Neko noč ste ušli od hiše, oblekli se v moško obleko in vstopili v bojno četo. Borili ste se junaško, zato ju je njihov poveljnik posebno odlikoval. Tudi francoski konvent je izvedel za njuno junaštvo, zato ju je pohvalil. Šele pozneje se je izvedelo, da ste ženskega spola, zato ste bili prideljeni glavnemu stanu, kjer ste vršili izvanredno službo. Vasica Montagne Dunord jima je postavila sedaj spomenik, ki je bil odkrit z veliko slovesnostjo, pri kateri je bila zastopana tudi francoska

† **Škof Bonomelli.** Kremonski škof monsignore Bonomelli je umrl. Pokojnik, ki je bil zaupnik kraljice-matere Marjete v verskih zadevah, je bil velik učenjak katoliške cerkve. Bil je star 81 let.

Tokio, glavno mesto Japonske, po zadnjem ljudskem štetju šteje čez dva milijona prebivalcev. Tokio prekaša glede števila prebivalstva že Dunaj. Japonska ima še drugo milijonsko mesto z imenom Osaka.

Rembrandtova slika »Prerok Balaam« prodana v Ameriko. Pred nekaj leti je kupil za okroglih 100 goldinarjev neki slikar v amsterdamski obskurni hiši staro sliko, predstavljajočo Balaama na oslici, ki mu je angel zastopil pot. Učenjak dr. Bredius v Amsterdamu, ki si je staro sliko ogledal, je dognal, da je ta slika izmed najzanimivejših Rembrandtovih prvencev. Slika je bila poslana prof. Hauserju v Berolin, ki je sliko prenovil. Pozneje je kupil sliko za svojo privatno zbirko praški nabiratelj slik G. Hošek za 8000 gld. Po Hoškovi smrti se je njegova krasna zbirka razprodala, in Rembrandtova »Prerok Balaam« je prišel za visoko ceno v last nekemu bogatemu Amerikancu.

Vojna in solnčni mrk. Dne 21. t. m. nastopi veliki solnčni mrk, katerega prištevamo k največjim dogodkom na nebu. Trajal bode namreč skoro dve in pol minuti popolnoma, dočim sicer take prikazni trpe komaj sekundo. Ker se za tako zatemnenje solnca zelo zanimajo učenjaki, so se že vse opazovalnice na svetu pripravile na ta dogodek. Popolno zatemnenje solnca se bo izvršilo v notranjosti evropske Rusije. V okolico Kieva bodo postavljene vse ekspedicije. Svetovnoznani amerikanski zvezdogledi so deloma že prišli v Evropo, deloma še potujejo. Sedaj pa grozi nepričakovana svetovna vojna uničiti vse lepe naloge in upanja.

Razna poročila.

OBSEDNO STANJE V BELGIJI. — PREGANJANJE NEMCEV V BELGIJI.

Berolin, 10. avg. (Kor. urad) Wolfov urad poroča: Nad Belgijo je proglašeno obsedno stanje. Kar se je dogodilo v Bruslju od proglasitve vojske, ki je bila proglašena v torek, do danes, ne more opisati najdivjejša fantazija. Množica je napadla in oplenila prodajalne, ki so last Nemcev ali ki prodajajo nemške produkte. Vsi Nemci v Bruslju so pozvani, da čez noč zapuste Belgijo. Vsako noč je že doslej pod varstvom amerikanskega generalnega konzula odpotovalo na tisoče Nemcev iz Belgije preko Holandske.

V TURČIJI SE LAHKO ODKUPI OD VOJSKE.

Carigrad, 10. avgusta. (K. u.) Vlada je vsem mohamedancem in nemohamedancem dovolila, da se lahko za primeren znesek odkupuje od vojne dolžnosti.

PREDSEDNIK ARGENTINSKE REPUBLIKE UMRL.

Buenos Aires, 10. avgusta. (K. u.) Predsednik argentinske republike je umrl.

UVOZ PETROLEJA.

New York. Svetovna tvrdka Standard Oil Company je prenehala izvažati petrolej v Evropo.

KANADA SE BOJI, DA JO ZEDINJENE DRŽAVE ZASEDEJO.

Kakor se iz Londona poroča, v vojaškem oddelku v Ottavi živahno delajo. Vojaški krogi v Kanadi sodijo, da vpokliče vlada pod orožje 20.000 mož v aktivno službo. Višje poveljstvo prevzame najbrže kolonel Hughes, ki se je izkazal med vojsko v Južni Afriki. Liberalen list »Globe« poziva vlado, da naj v Halifaksu mobilizira, da se odbije morebitni sovražni napad. — Iz Sianeya se poroča, da se je Avstralija izjavila solidarno z materno deželo Anglijo. Ministra Fisher in Cooke sta se izjavila v tem smislu. Avstralija da Angliji na razpolago svoje vojne sile, izvzemši križarico »Australia«.

DOVOZ KROMPIRJA V NEMČIJI.

Ker je letos krompir v Nemčiji dobro obrodil, Nemčija ni navezana na uvoz krompirja iz drugih držav. Zveza nemških velekupcev s krompirjem (sedež Düsseldorf) je zato predlagala oblastem, da naj potrebno ukrenejo, da se bo vozil krompir iz severne Nemčije (Hanover, Saksonsko itd.) v zahodne industrijske pokrajine. Prizadete trgovske zbornice so naprošene, da ukrenejo potrebne korake. Nemška zveza veletržcev s krompirjem zagotavlja, da je izključeno, da bi se krompir podražil.

Ljubljanske novice.

lj **Razburjenje v cerkvi.** Včeraj se je med sv. mašo ob ¾11. uro v uršulinski cerkvi zgrudil mlad človek z glasnim krikom na tla. Ljudi se je polastila velika panika, ker so vsi prvi hip mislili, da se je izvršil sovražni napad ali atentat. Vse je hitelo h vratom, kar je povzročilo še večjo zmešnjavo. Da se ni pripetila kaka nezgoda, se je zahvaliti pred vsem pomirjevalnemu nastopu g. ces. svetnika Mathiana in g. blagajnika »Gospodarske zveze« Antona Volte.

lj **»Zlato dam za železo«.** Prejeli smo: Posnemajoč krasni zgled gorkočutečih domoljubov in domoljubkinj, ki so nekoč kot žrtev na oltar domovine položili svoje zlate prstane, so se c. kr. družbi Avstrijskega srebrnega križa od mnogih strani poklonili poročni prstani in druge dragocenosti za na dopust odhajajoče rezerviste s prošnjo, da se darovalcem za to izroči avtentični železni prstan z geslom: »Zlato dam za železo. 1914.« (»Gold gab ich für Eisen. 1914.) Da se tej ganljivi zahtevi radostne domovinske ljubezni zadosti in uresniči lepa misel, bo izdala c. kr. družba Avstrijskega srebrnega križa železne prstane z gori navedenim rekom in začetnimi črkami c. kr. družbe (A. S. Kr.). Ti prstani bodo za darovalce, ki so doživeli velike dni brezprimernega domovinskega navdušenja, kakor tudi za njihove potomce trajen spomin teh nezabnih dogodkov. V našem mestu se je že ustanovil damski odbor, ki ima nalogo za c. kr. družbo Av. srebr. križa nabirati poročne prstane in druge dragocenosti. Na čelu tega odbora stoji soproga podpolkovnikova gospa Konstanca pl. Watzel, njej ob strani pa dame: stotnikova gospa Miecke Neusser, nadporočnikova gospa Grioni, gdč. Grete Terdina in stotnikova gospa M. pl. Wetzer. Odbor se s tem obrača na ljubljansko prebivalstvo s prošnjo, da po možnosti podpira ta patriotični sklad. Darove sprejemajo odborove dame: Miecke Neusser, Gruberjevo nabrežje 14., I. nadstr.; Grete Terdina, Stari trg 17. in Berta Grioni, Gruberjevo nabrežje 14., II. nadstr., ter se bodo javno izkazali v našem listu. Doslej so došli naslednji darovi: Gospod in gospa ritmojster Radey: 2 poročna prstana, 1 urna verižica; baronica Matilda Königsbrunn: 2 poročna prstana; gospa stotnik Neusser: 2 zapestnici, 2 obeska, 2 prstana; gospod in gospa nadporočnik Grioni: 2 poročna prstana, 1 zapestnica, 1 verižni obroček, 1 par uhanov, 1 par manšetnih gumbov; gospod in gospa višji živinozdravnik Rebernak: 2 poročna prstana; podkovni mojster Manz, Selo: 2 poročna prstana; stražmojster Hauptmann, Selo; 2 poročna prstana; gospa stotnikova pl. Wetzer: 1 poročni prstan; gosp. Leo Rundt: 1 prstan; gospa Alfeld: 3 zapestnice, 1 prstan; gospa Güntzler: 1 poročni prstan; gdč. Schulz: 2 poročna prstana, 2 obeska; gdč. Terdina: 3 obeski, 1 prstan; gospod in gospa Terdina: 2 poročna prstana, 1 obesek; mala Grete: 2 prstana, 1 obesek; mala Jola Grioni: 3 prstane.

lj **Priznanje in zahvala.** Gospod župan je prejel od stacijskega poveljstva pismo, v katerem divizijonar ekscelenca g. FML. Králiček v zelo priznavalnih besedah izreka zahvalo g. županu za njegovo veliko podporo in izredno naklonjenost vojaštvu, magistratnim uradnikom in drugim mestnim uslužbencem, ki so o priliki mobilizacije imeli posla, da se je ista izvršila brezhibno in hitro in omenja v posebno laskavih besedah delovanje mag. uradnika Dragotina Šebenika, ki je težke nastanjevalne posle vršil z vso vnemo in razumevanjem. Gosp. župan je imenoval z ozirom na to priznanje proti naknadnej odobritvi občinskega sveta g. Frana Barleta uradnikom VIII. in g. Drag. Šebenika IX. razreda magistratnih uradnikov.

Išče se lepo, snažno

stanovanje

z eno sobo in kabinetom ali z dvema sobama; eventuelno se **kupi**

mala vila

v Ljubljani ali njeni najbližnji okolici. Poročila s ceno na upravo „Slovenca“ pod št. **2498 M. L.**

Od petka do sobote mi je ena

krava izginila iz hleva

Kdor kaj o njej ve, se naj oglasi pri **Franc Golobu, mesarju, Šiška pri Ljubljani.** 2493

Lepo stanovanje

z uporabo vrta, obstoječe iz 4 sob, kopalne sobe in kuhinje s pritiklinami se odda za novembrov termin eventualno takoj **v hiši Gradišče št. 7.** Poizve se pri hišnici. 2494

Mirna stranka (1 oseba) **išče** za **novembrov** termin v **Kamniku** ali **Škofjiloki lepo**

stanovanje

obstoječe iz 2 sob, kuhinje in pritiklin. — Ponudbe pod **A. W.** poštnoležeče **Ljubljana.** 2492

Več deklet,

15 ali 16 let starih, ki so dovršile VI., VII. ali VIII., raz. ljud. šole, **išče službe** v kakem gospodinjstvu ali kaki trgovini na deželi. — Ponudbe naj se pošiljajo **vodstvu 8 raz. c. kr. rud. dekliške ljud. šole v Idriji.** 2497

Pridna, delavna

kuharica

(dekle za vse), ki zna tudi nemško, **se sprejme** takoj proti dobri plači k zakonskim brez otrok na Gorenjsko. Naslov pove uprava „Slovenca“ pod št. **2495.** (Znamka za odgovor.)

Premog

iz premogokopov v St. Janžu in Mirni se dobi v poljubnih množinah pri tvrdki

Richter & Ko.

Ljubljana
Trnovska ulica št. 25.

Telefon št. 296. 2496

Razglas.

Z ozirom na sklep mestnega aprovizačnega odseka razpisuje mestni magistrat **ljubljanski**

dobavo večje množine drv.

Ustne in pismene ponudbe z navedbo množine drv, ki jo posamezniki lahko dobavijo, sprejema **mestni tržni urad do 14. avgusta 1914 ob dvanajstih opoldne.** Dobavo prevzame lahko tudi več dobaviteljev.

Mestni magistrat v Ljubljani,

2499 dne 10. avgusta 1914.

Iz povestnice avstrijske mornarice.

Na številnih misijskih potovanjih, ki imajo namen, da se naša zastava pokaže in da se dobe trgovinske zveze, so se naši mornarji neštetokrat borili z viharji, a tudi z divjaki. Škodljivo podnebje in nalezljive bolezni so predčasno marsikateremu mornarju prerezale nit življenja in le malokrat se je misijska vojna ladja vrnila s polnoštevilnim moštvom nazaj domov. Na Kitajsko leta 1820. odposlana naša ekspedicija je izgubila radi kolere in po drugih vzhodnoindijskih boleznih velik del moštva. Med najslavnejša potovanja okolu sveta, ki se je pa že pozabilo, se šteje potovanje naše jadrnice fregate »Novare«, ki je od leta 1857. do l. 1859. prejadrala premer naše svetovne kroglje in ki je toliko znanostnih rezultatov imela, da jo le nekatere podobne znanstvene ekspedicije prekašajo.

Dalekosežne načrte Karla VI. so prekrižale ljubosumne pomorske velesile, poizkusile kolonizirati pod Marijo Terezijo Nikobarske otoke, so opustili. Kapitan Bolts je leta 1778. razobesil črno-rmeno zastavo na otoku, ki se še zdaj imenuje otok Marije Terezije.

Navedimo nekaj epizod. Med boji z Grki za svobodo od leta 1821. do 1830. so naše vojne ladje v Jonskem in Egejskem morju zelo pridno križarile, ker Grki niso vedno gledali na to, če je ladja, ki so jo nameravali zarubiti, turška ali kake druge države. Z grškimi pomorskimi roparji je bilo več krvavih bojev. Osobito Hydrioti, potomci Albancev na otoku Hydra, so se pečali vedno z morskim ropom. Večkrat so jih morali kaznovati s tem, da so jih vjeli ali pa jim ladje uničili. Začasna grška vlada je bila večkrat prisiljena odškodnino plačevati. Celo solunsko pristanišče pred morskimi roparji ni bilo varno. V teh bojih je seveda večkrat tekla kri naših mornarjev. Še leta 1832. so ponoči roparji napadli neko transportno ladjo in splezali na krov. V boju na nož mož z možem so naši mornarji vrgli napadalce s krova.

Naši hrabri mornarji so se l. 1829. celo z Maročani borili. Maroški pomorski roparji so zarubili neko avstrijsko trgovsko ladjo in mornarje vjeli. C. kr. divizija, ki je bila iz treh ladij sestavljena, je dobila ukaz, da mora kaznovati roparje. Maroški roparji so se skrili v svoje utrjene gnjezde pri izlivu reke Luccos pri mestu El Arajš. Izkrcani oddelek se je spoprijel s sovražnikovo premočjo in je zgubil 22 mrtvih in 14 ranjencev. Ker niso mogli dobro skritih sovražnikovih ladij obstreljavati, sta dva junaška mornarja plavala k ladjam in sta jih zažgala in se nepoškodovana vrnila, dasi so deževale nanju krogljе. Ko so ladje razdrli, so še bombardirali mesti Tetvan in Arsilo, maroški sultan je pa moral plačati zahtevano odškodnino.

Ko so leta 1840. velesile pomagale Turčiji proti Egipčanom, so se naši mornarji pod poveljstvom nadvojvode Friderika izkazali ob navalu na Sajdo in na St. Jean d'Acre.

V viharnih letih 1848. do 1849. je malo naših vojnih ladij v zvezi z obrežno artiljerijo preprečilo vse izkrcevalne in obstreljevalne poizkuse Neapolitancev, Sardincev in drugih malih italijanskih držav. Ob poznejšem obleganju Benetk so se naše vojne ladje večkrat borile.

V Smirni se je bilo leta 1853. bati, da izbruhnejo veliki nemiri vsled prevzetnosti nekega severoameriškega kapitana, ki je hotel celo napasti našo vojno ladjo »Huzar«. Amerikanec je celo stavil ultimat, ker so Avstrijci prijeli morilca nekega njih tovariša, a Amerikanec je zahteval, da naj ga izpuste, češ, da je amerikanski državljan. »Huzarju« je prišla na pomoč še ena mala vojna ladja in kapitana sta sklenila, da napadeta Amerikanca, kar je temu tako imponiralo, da je odnehal in da so izročili morilca posredujočemu francoskemu konzulu.

Neka francoska vojna ladja je bombardirala leta 1859. Zader, a so jo topovi »Princ Eugena« in obrežne baterije prisilile, da se je morala umakniti.

Pod Tegetthoffom sta se leta 1864. borili dve avstrijski ladji proti trem danskim vojnim ladjam. Če tudi so zažgali Danci »Schwarzenberga« in se je moral boj prekiniti, Danci le niso več napadli »Tegethoffa«, ki je kmalu nato sodeloval pri zavzetju danskih otokov v Baltiškem morju.

Pri Visu je naše vojno brodovje pod Tegetthoffom premagalo močnejše italijansko vojno brodovje. Od 1871 do 1873 je podvzela naša vojna mornarica ekspedicijo proti Severnemu tečaju. Bojev in vstaj leta 1869., 1878. in 1882. se je naša mornarica tudi udeležila.

Ni velika, a junaška je naša mornarica. Lahko ji zaupamo!

2 elegantnih stanovanj

vsako obstoječe iz 4 velikih sob, predsobe, poselske sobe, kopalnice in z drugimi pritiklinami, na solnčni legi in z lepim razgledom se dasta z novembrovim terminom, eno tudi takoj v najem. Naslov se poizve pri upravništvu tega lista pod štev. **2479.**

Proda se nova 2407

hiša

v Zatičini na Dolenjskem 10 minut od cerkve, 20 minut od kolodvora. Krasna lega, na zdravem zraku in z lepim razgledom, 6 opremljenih sob, kuhinja in 12 metrov dolg mostovž, 3 obokane kleti. Strelovod, vodnjak, sadni vrt in pod vrtom vinograd s 3000 trtami in mnogo zemljišča. Vse skupaj 2 orala. Vse polje pri hiši. Pojasnila daje **Ludovik Rikobelli, Zatičina 34**

2460

Stanovanje

obstoječe iz 4 sob s pritiklinami se odda takoj, eventuelno tudi za novembrov termin. Povpraša se v **pisarni hotela Union v Ljubljani.**

Odda se lepo

pritlično stanovanje

obstoječe iz 2 sob, kuhinje, shrambe ter poraba pralne kuhinje za **novembrov termin na Dunajski cesti št. 66,** za topničarsko vojašnico. Pojasnila se dobijo v pisarni istotam. 2470

KÛČ

zdravniško priporočeno **kritvoreče vino** daje **moč** in **zdravje.**

Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštnem povzetju K 4·80. Edina zaloga

Br. Novaković

veletrgovina vina, vermoutha, Marsale, Malage, konjaka, žganja itd.

Ljubljana. 2631

Natančen **zemljevid Srbije** in drugih balkanskih držav, ki bo zelo dobro služil zasledovanju vojnih dogodkov med Avstrijo in Srbijo, dobi brezplačno, kdor naroči krasno, z vsakovrstnimi vojnimi podobami bogato opremljeno, zelo zanimivo in poučno knjigo »Vojska na Balkanu«. Knjiga s priloženim velikim zemljevidom vred ima zelo nizko ceno in stane elegantno broširana samo 6 K 50 vin. Dobi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Naročajte „Slovenca“!

Otvoritveno naznanilo!

2488

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani

centrala Frančiškanska ulica štev. 8, telefon štev. 97.
prej pogrebni zavod Franc Doberlet

posluje

od dne 1. avgusta 1914.

Ustne, pismene ali telefonske prijave smrtnih slučajev sprejema ob vsaki uri zavodova pisarna **Frančiškanska ulica št. 8, telefon št. 97.**

Da ugodi vsem željam in zahtevam p. n. občinstva, prevzame in oskrbuje mestni pogrebni zavod vsa k pogrebništvu spadajoča naročila in vse kakoršnekoli potrebne dobave.

Mestni pogrebni zavod se usoja hkrati opozarjati na svojo bogato zalogo kovinskih in lesenih krst v najrazličnejši velikosti in kakovosti, mrtvaških prtov, tančic in blazin, mrliških oblek, čevljev in ročnih križcev, naglavnih venčkov, grobnih vencev itd. itd.

Zavodov cenik in obrednik je slavnemu občinstvu na vpogled in na razpolago v pisarni, **Frančiškanska ulica št. 8.**

Ravnateljstvo mestnega pogrebnega zavoda v Ljubljani.

Obvestilo.

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da

svojega pogrebnega zavoda

mestni občini ljubljanski

nisem prodal

ter izvršujem ta

prvi slov. pogrebni zavod Jos Turk

nemoteno dalje po najnižjih cenah.

Priporočam se z vsem spoštovanjem

JOS. TURK

2482 prvi slov. pogrebni zavod Ljubljana.

Sukno, volneno blago, vse vrste perilno blago, šifoni, preproge, odeje, zastori in izvrstno gotovo moško perilo se dobi po najnižjih cenah :: **v manufakturni modni trgovini**

Oglejte si zalogo, zahtevajte vzorce

I. KOSTEVC Ljubljana Sv Petra cesta 4

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Tisk »Katoliške Tiskarne«. Odgovorni urednik Jožef Gostinčar, državni poslanec.